

2024, 13 (2), 839-865 | Araştırma Makalesi

Aktif Öğrenme Süreçlerine Yönelik Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Görüşleri: Bir İçerik Analizi

Murat KORUCUK¹

Öz

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin aktif öğrenmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olan olgubilim yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmanın katılımcıları Türkiye'nin doğusunda yer alan bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 10 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde kolayda (uygun) örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Bu aşamada çeşitliliğin sağlanabilmesi amacıyla öğrencilerin yükseköğretim seviyeleri (lisans ve lisansüstü) dikkate alınmıştır. Bu sebeple katılımcıların 5'i lisans ve 5'i lisansüstü seviyedeki 10 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma verilerine araştırmacı tarafından geliştirilen "Aktif Öğrenme Odaklı Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılarak ulaşılmıştır. Çalışma bulguların sunumunda anlaşılabilirlik desteklenebilmesi amacıyla tablolardan, doğrudan alıntılardan ve şekillerden yararlanılmıştır. Çalışmanın geçerliği ve güvenilirliğinin sağlanabilmesi amacıyla gerekli önlemler alınmış ve elde edilen verilere içerik analizi uygulanmıştır. Sonuç olarak bu çalışmada öğrencilerin aktif öğrenmeye yönelik görüşlerinin 3 tema, 5 alt tema ve 59 kod altında toplandığı belirlenmiştir. Tema, alt tema ve kodlar değerlendirildiğinde; öğrencilerin aktif öğrenme ile yeteri kadar karşılaşmadıkları, özellikle ilkökul ve ortaokulda aktif öğrenmenin daha az uygulandığı ve öğretmenlerin daha aktif olduğu, öğrencilerin en çok karşılaştıkları aktif öğrenme süreçlerinin uygulama faaliyetleri ile gösterip yaptırma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin aktif olarak öğrenme süreçlerine katılabilmeleri için çeşitli beklentileri olduğu ve bu beklentilerin başında demokratik, eğlenceli, özgür ve uygulamaya dayalı bir öğretim ortamının yaratılması, bireysel farklılıklara önem verilmesi, okul dışı etkinliklerin eğitim programlarında yer alması gerektiği ve öğretmen-öğrenci etkileşiminin sağlanmasının geldiği anlaşılmıştır. Bunun yanında öğrencilerin aktif öğrenme bağlamında öğretmenlerinden, okullarından ve ailelerinden çeşitli beklentileri olduğu görülmüştür. Çalışmada öğrencilerin aktif öğrenme süreçlerine katılımlarının desteklenebilmesi ve bu konudaki beklentilerinin karşılanarak öğrenme süreçlerinin daha etkili hale getirilebilmesi için araştırma sonuçları doğrultusunda birtakım öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aktif Öğrenme, Öğrenci Görüşleri, Öğrenme Ortamı, Üniversite Öğrencileri, İçerik Analizi, Olgubilim.

Korucuk, M. (2024). Aktif Öğrenme Süreçlerine Yönelik Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Görüşleri: Bir İçerik Analizi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 13(2), 839-865. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1310009>

Geliş Tarihi	05.06.2023
Kabul Tarihi	11.01.2024
Yayın Tarihi	30.06.2024
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

¹ Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, Sanıkamış Spor Bilimleri Fakültesi, Kars, Türkiye, muratkorucuk@kafkas.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5147-9865

2024, 13 (2), 839-865 | Research Article

Views of Undergraduate and Graduate Students on Active Learning Processes: A Content Analysis

Murat KORUCUK¹

Abstract

In this study, it is aimed to determine the views of university students towards active learning. The phenomenology method, which is one of the qualitative research designs, was used in the study. The study participants consisted of 10 students studying at a state university in eastern Turkey. Convenience sampling method was used to determine the participants. At this stage, students' higher education levels (undergraduate and graduate) were taken into account in order to ensure diversity. For this reason, the participants consist of 10 students, 5 of whom are undergraduate and 5 are graduate students. The study data were obtained by using the "Active Learning Focused Semi-Structured Interview Form" developed by the researcher. Tables, direct quotations, and figures were used to support clarity in the presentation of the study findings. In order to ensure the validity and reliability of the study, necessary precautions were taken and content analysis was applied to the obtained data. As a result, this study determined that students' views on active learning were gathered under 3 themes, 5 sub-themes and 59 codes. When the theme, sub-theme and codes are evaluated; It has been concluded that the students do not encounter active learning enough, especially in primary and secondary schools, active learning is less practiced, teachers are more active, and the active learning processes that students encounter most are demonstration and practice activities. It has been understood that students have various expectations to be able to participate in learning processes actively. The most important of these expectations is the creation of a democratic, fun, free and practice-based teaching environment, emphasis on individual differences, out-of-school activities should be included in the education programs and teacher-student interaction is ensured. In addition, it has been observed that students have various expectations from their teachers, schools and families in the context of active learning. In the study, some suggestions were developed in line with the research results to support students' participation in active learning processes and make learning processes more effective by meeting their expectations in this regard.

Keywords: Active Learning, Student Views, Learning Environment, University Students, Content Analysis, Phenomenology.

Korucuk, M. (2024). Views of Undergraduate and Graduate Students on Active Learning Processes: A Content Analysis. *Journal of the Human and Social Science Researches*, 13(2), 839-865. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1310009>

Date of Submission	05.06.2023
Date of Acceptance	11.01.2024
Date of Publication	30.06.2024
*This is an open access article under the CC BY-NC license.	

¹ Assoc., Prof., Kafkas University, Sarıkamış Faculty of Sports Sciences, Department, Kars, Türkiye, muratkorucuk@kafkas.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5147-9865

Giriş

Günümüzde bireylerin sahip olması gereken özelliklerin farklılaştığı görülmekte ve bu özellikler 21. yüzyıl becerileri olarak isimlendirilmektedir. Farklı kişi ve kurumlar tarafından belirlenen beceriler olmakla birlikte Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Organizasyonu tarafından yalın halde belirlenen 21. yüzyıl becerileri kültürel-sosyal-bilişsel beceriler ile öğretme/öğrenmeye ait temel beceriler olarak sıralanmaktadır (OECD, 2018). Bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasının temel amacı; istendik davranışlarla donatılmış, çağın gereklerine sahip, uluslararası arenada rekabet edebilen, özgüveni yüksek, etkili iletişim becerilerine sahip, eleştirel düşünebilen, problem çözebilen, bilgi ve teknolojilerin farkında olan, yaratıcı, yenilikçi ve girişimci bireylerin yetiştirilmesidir (Ananiadou & Claro, 2009; Engin & Korucuk, 2021). Bu becerilerin bireylere kazandırılmasında öğrencilerin eğitim-öğretim süreçlerinde aktif olması önemli bir rol oynamaktadır (Pritchard, 2015; Schunk, 2014). Öğrencilerin aktif şekilde öğrendikleri ve öğrenme sürecinin öznesi olduğu öğrenme durumlarına aktif öğrenme denilmekle birlikte Bonwell ve Eison (1991) tarafından yapılan tanımlamada aktif öğrenme; öğrencilerin öğrenmeye dâhil edilmesiyle öğrenmeleri konusunda düşünce süreçleri yürütmesinin sağlanması şeklinde tanımlanmıştır. Aktif öğrenmede amaç, öğrencinin bilgiyi işleme, eleştirel bir yaklaşım ile bilgiyi değerlendirmesi, karşılaştığı problemleri çözebilmesi ve nihai olarak yeni bilgiyi yapılandırabilmesidir (Arslan, 2006; Niemi, 2002). Aktif öğrenme ortamlarının geleneksel öğrenme ortamlarına kıyasla sahip oldukları bu üstünlüklerin yanında Felder ve Brent (2009), Galo (2017), Kalem ve Fer (2003) ile Ün-Açıkğöz (2014) tarafından aktif öğrenme ve geleneksel öğrenme ortamları arasındaki farklılıklar şu şekilde sıralanmaktadır:

- Aktif öğrenme ortamlarında öğrencilerin daha fazla etkileşim içerisinde olabilecekleri şekilde oturma düzeni (küme düzeni vb.) sağlanırken; geleneksel öğrenme ortamlarında sıralar genellikle sabittir.
- Aktif öğrenme ortamlarında öğrenciler ders akışını engellemeyecek şekilde (hareket etme, yer değiştirme, konuşma, tartışma, eleştirme gibi) özgür bir konumda iken; geleneksel öğrenme ortamlarında daha fazla kural vardır öğrencinin özgürlüğü kısıtlıdır.
- Aktif öğrenme ortamlarında öğrenci aktif, araştıran, soran, üreten ve kendi öğrenme süreçlerini yönetip-denetleyen bir konumda iken; geleneksel öğrenme ortamlarında öğretmen tarafından verilen bilgileri alan ve ezberleyendir.
- Aktif öğrenme ortamlarında öğrenci analiz eden, sentezleyen, değerlendiren, yaratıcı bir konumda iken; geleneksel öğrenme ortamlarında öğretmenin aktardıklarını olduğu gibi kabul edendir.
- Aktif öğrenmede öğretmen rehber ve yardımcı bir konumda iken; geleneksel öğrenme ortamlarında bilgi aktaran kişidir.
- Aktif öğrenmenin çıktısı olan bireyin etkili iletişim kurabilen, problem çözebilen, özgüvenli, eleştirel düşünebilen, yaratıcı ve hayat boyu öğrenme becerisine sahip olma olasılığı yüksek bir konumda iken; geleneksel öğrenmenin çıktısı olan bireyin yeniliğe karşı dirençli olma olasılığı yüksektir.

Aktif öğrenme ile ilgili çalışmalara yerli ve yabancı alanyazında rastlanabilir. Bu kapsamda aktif öğrenme ile ilgili literatürün değerlendirilmesi uygun görülmüştür. İlgili

literatür incelendiğinde birbirinden farklı özelliklere sahip “Konuşma Halkası”, “Sokratik Tartışma”, “Akran Öğretimi”, “Soru-Cevap” ve “Görüş Geliştirme” gibi çok sayıda aktif öğrenme tekniğiyle karşılaşmaktadır. Aktif öğrenme teknikleri işe koşülürken dikkat edilmesi gereken birtakım ilkeler vardır. Bu ilkeler; ders planının hazırlanmasına özen gösterilmesi, öğrencilerin özelliklerinin bilinmesi, öğrenci-öğrenci/öğrenci-öğretmen etkileşiminin sağlanması, öğrencilerin güdülenmesi ve içeriğin güncel olması şeklinde sıralanabilir (Camacho & Legare, 2015; Sökmen, 2000). Aktif öğrenme ile öğrenme ortamlarının eğlenceli olduğu, ders veriminin arttığı, derslerin etkili olduğu, öğrenci güdülenme düzeylerinin yüksek olduğu, öğrencilerin daha hızlı ve keyifli bir şekilde öğrendikleri ifade edilebilir (Respati, Hatip & Devanti, 2023; Ünsal, 2017). Bunun yanında bireyin öğrenme sürecinde aktif olması öğrenmenin hızlı ve etkili olmasına katkıda bulunmaktadır (Davis & Summers, 2014). Bu sebeple okul içinde ya da okul dışında aktif öğrenme süreçlerine sıklıkla yer verilmesi önem taşımaktadır (Hsu & Lin, 2015).

İlgili alanyazında aktif öğrenme ile ilgili çalışmalara sıklıkla rastlanabilmektedir. Tablo 1’de aktif öğrenme kapsamında yürütülen yerli ve yabancı çalışmalara yer verilmiştir. Ele alınan çalışmalarda aktif öğrenmenin eğitim-öğretimin her kademesindeki öğrenciler için sağladığı etkilere vurgu yapılmıştır. Bu çalışmada örneklem üniversite öğrencileri olsa da Tablo 1’de sunulan çalışmalarda diğer kademelerde yürütülen aktif öğrenme süreçlerinin öğrencilere yönelik etkilerine de yer verilmiştir. Böylelikle aktif öğrenmenin yarattığı sonuçların daha açık sunulması amaçlanmıştır. Diğer taraftan güncelliğin sağlanabilmesi amacıyla Tablo 1’de sunulan araştırmaların önemli bir kısmının son 13 yılda yapılan çalışmalar taranarak seçilmesine özen gösterilmiştir. Öyle ki ele alınan 23 çalışmanın 13 tanesi son 3 yıl içinde yayınlanmıştır.

Tablo 1. İlgili Çalışmalar

Yazar/Yıl	Çalışma Başlığı	Yayın Yeri	Sonuç
Algarni 2023	Active Learning Strategies in the Flipped Classroom Approach	Handbook of Research on Facilitating Collaborative Learning Through Digital Content and Learning Technologies	Ters yüz edilmiş sınıf öğretimi ile aktif öğrenmenin olumlu etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.
Audia & Hidayat 2023	Increasing Activities and Student Learning Outcomes with the Project-Based Learning Model in the Thematic Learning Theme of Our Friends in Class V	Widyagogik: Jurnal Pendidikan dan Pembelajaran Sekolah Dasar	Proje tabanlı öğrenme yönteminde 5. Sınıf öğrencilerin aktif öğrenmelerinin olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.
Bahlool & Ashoo 2023	The effect of active learning according to Thelin model in learning some soccer skills for preparatory school students	Social Science Journal	Beden eğitimi derslerinde; Thelin’in modeline göre aktif öğrenmeye olumlu bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Chrysafiadi, Virvou & Tsihrintzis	A Fuzzy-Based Evaluation of E-Learning Acceptance and	Electronics	E-öğrenmenin de öğrenci güveni, öz disiplini üzerinde aktif öğrenme gibi olumlu bir

2023	Effectiveness by Computer Science Students in Greece in the Period of COVID-19		etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Lazzari 2023	Flipped learning and affect in mathematics: Results of an initial narrative analysis.	European Journal of Science and Mathematics Education	Aktif öğrenmede ters yüz öğrenmenin, duyuşsal faktörler üzerinde olumlu bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Pfeifer, Cordero & Stanton 2023	What I Wish My Instructor Knew: How Active Learning Influences The Classroom Experiences and Self-Advocacy of Stem Majors with ADHD and Specific Learning Disabilities	Cbe-Life Sciences Education	Dikkat eksikliği/hiperaktivite bozukluğu olan üniversite öğrencilerinin aktif öğrenme uygulamalarına yönelik görüşleri incelenmiş ve kapsamlı aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
Respati, Hatip & Devanti 2023	Students'attitude Toward Active Learning	International Social Sciences and Humanities	İngilizce öğretmen adaylarının aktif öğrenmeye yönelik tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Siyuan 2023	Online Active Learning Activities to Enhance English Writing Skills for Nonnative Speakers in Vocational College	International Journal of Educational Communications and Technology	Çevrimiçi aktif öğrenme öğretim yöntemi, öğrencilerin İngilizce yazmaya yönelik tutumlarını olumlu bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.
Wakes & Dunn 2023	I Do, I Understand: Engaging Distance and Campus Students in Sustainability Through Active Learning	Research in Learning Technology	Yüz-yüze bir dersin tamamen çevrimiçi yapılmasına yönelik öğrenci görüşleri sonuçları incelendiğinde; eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği, aktif öğrenmeye olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
Capone 2022	Blended Learning and Student-Centered Active Learning Environment: A Case Study with Stem Undergraduate Students	Canadian Journal of Science, Mathematics and Technology Education	Harmanlanmış öğrenme ve öğrenci merkezli aktif öğrenme ortamının öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirdiği ve başarısızlık oranlarını büyük ölçüde azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.
Chiu, Im & Shek 2022	Disciplinary Variations in Student Perceptions of Active Learning Classrooms	International Journal of Educational Research Open	Öğrencilerin öğrenme deneyimlerine ilişkin algılarının, aktif öğrenme sınıfları üzerinde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
Lugosi & Uribe 2022	Active learning strategies with positive effects on students' achievements in undergraduate mathematics education	International Journal of Mathematical Education in Science and Technology	Matematik dersini alan öğrencilerin görüşleri incelendiğinde; öğrencilerin aktif öğrenme yöntemi ile yapılan matematik dersini geçme oranlarını olumlu

			etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.
Cole, Lennon & Weber 2021	Student Perceptions of Online Active Learning Practices and Online Learning Climate Predict Online Course Engagement	Interactive Learning Environments	Öğrencilerin çevrimiçi derslerde aktif öğrenme süreçlerine katılımının yüz-yüze derslere oranla daha belirsiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Suna 2019	Aktif Öğrenme Yaklaşımının 7. Sınıf Matematik Dersi Rasyonel Sayılar Konusunun Öğretimine Etkisinin Akademik Başarı, Tutum ve Kalıcılık Düzeyleri Bağlamında İncelenmesi	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Çalışmada öğrencilerin aktif öğrenmeye yönelik pozitif tutum içerisinde oldukları, aktif öğrenmeyi eğlenceli buldukları ve derslerin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında aktif öğrenme ile öğrencilerin motivasyonları ve özgüvenlerinin de olumlu etkilendiği de tespit edilmiştir.
Yıldırım 2019	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Aktif Öğrenme Yöntemlerini Kullanma Durumları	Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi	Çalışmada katılımcılar aktif öğrenmenin öğrencilerin derse yönelik ilgilerini arttırdığını ve öğrenmelerde kalıcılığı arttırdığını ifade etmiştir.
İl 2018	Aktif Öğrenme Yönteminin 5. Sınıf Öğrencilerinin Sözlü İletişim Becerilerine (Konuşma Dinleme) Etkisi ve Öğrencilerin Aktif Öğrenme Uygulamalarına İlişkin Görüşleri	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Çalışmada öğrencilerin aktif öğrenmeyi sevdiğikleri, aktif öğrenme sürecinde eğlendikleri ve derslerin sıklıkla aktif öğrenme etkinlikleri ile yürütülmesini istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.
Apaydın & Kandemir 2017	The Effect of Active Learning Approach Jigsaw II Technique on Student Attitudes Relating to Science 4th Grade Science Course	Journal of Computer and Education Research	Aktif öğrenme yaklaşımı olan JİCSAW II tekniğinin, öğretmen merkezli geleneksel öğrenme yöntemlerine göre öğrenci tutumlarını daha olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.
Ünsal 2017	Felsefe Dersinde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Kullanımı	Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi	Çalışmada öğretmenler ile aktif öğrenmenin etkileri kapsamında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda aktif öğrenmenin derse eğlence kattığı, dikkati arttırdığı, özgüven sağladığı, etkili iletişim ortamı oluşturduğu gibi faydalarına vurgu yapılmıştır.
Kardaş & Uca 2016	Aktif Öğrenme Yönteminin Kullanıldığı Çalışmaların Öğrenci Başarısı, Tutumu ve Görüşleri Açısından İncelenmesi: Bir Meta-Analiz Çalışması	Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi	Aktif öğrenme yöntemlerinin olumlu tutum geliştirmede başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Süral 2015	Öğretmen Adaylarının Aktif Öğrenmeye Yönelik Algılarının Farklı Değişkenler Açısından	Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi	Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde cinsiyet, branş ve sınıf-kademe değişkenlerinde anlamlı

	İncelenmesi		farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılırken, öğretmen adaylarının aktif öğrenmeye ilişkin algılarında farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
Tekbıyık, Şeyihoğlu, Sezen-Vekli & Birinci-Konur 2013	Aktif Öğrenmeye Dayalı Bir Yaz Bilim Kampının Öğrenciler Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi	The Journal of Academic Social Science Studies	Çalışmada aktif öğrenmeye dayalı yaz kampının öğrencilerdeki etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin yüksek motivasyonla bilim ve fene yönelik pozitif tutum sergiledikleri, bilişsel/duyuşsal yönde olumlu kazanımlar sağladıkları belirlenmiştir.
Akşit & Şahin 2011	Coğrafya Öğretiminde Aktif Öğrenmenin Akademik Başarı ve Tutum Üzerine Etkisi	Batı Anadolu Eğitim Dergisi	Aktif öğrenme yöntemlerinin öğrencilerin başarı durumlarını olumlu yönde etkilediği ancak derse yönelik tutumlarında farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
Kaya & Ersoy 2011	Geleneksel Sınıflarda Sosyal Bilgiler Dersinde Zaman İçinde Bilim Ünitelerinde Aktif Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısını ve Tutumu Üzerine Etkisi	Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi	Araştırmada; aktif öğrenme yönteminin öğrencilerin başarı düzeylerini ve derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 1 değerlendirildiğinde öğrencilerin genel olarak aktif öğrenmeye yönelik pozitif bir tutum içerisinde oldukları, aktif öğrenmenin öğrencilerin motivasyonlarını, başarılarını, özgüvenlerini, derse yönelik dikkat ve ilgileri ile öz disiplin düzeylerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin aktif öğrenme sürecinde daha çok eğlendikleri, daha iyi iletişim kurabildikleri, problem çözme ve eleştirel düşünme gibi becerilerinin geliştiği anlaşılmıştır. Ek olarak aktif öğrenmenin öğrencilerin özellikle bilişsel ve duyuşsal yöndeki kazanımlarına katkı sunduğu da belirlenmiştir. Diğer taraftan Tablo 1’de yer alan aktif öğrenme odaklı ilgili araştırmalar incelendiğinde araştırmaların genellikle nicel desenlerle tasarlandığı ve dolayısıyla aktif öğrenme ile diğer değişkenler arasındaki fark-etki-ilişkinin incelendiği çalışmalardan oluştuğu belirlenmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin aktif öğrenmeye yönelik görüşlerinin, beklentilerinin ve bu konudaki tavsiyelerinin derinlemesine bir şekilde ortaya konulması amaçlandığından, diğer çalışmalardan farklı bir yaklaşımla hareket edilmiştir. Diğer bir ifadeyle öğrenci görüşlerine odaklanan nitel desenli bir çalışmaya ihtiyaç duyulduğundan bu çalışmanın yapılması uygun görülmüştür.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Eğitim sürecinde belirlenen hedeflerin gerçekleşmesinde eğitimin tüm girdilerinin eşgüdümlü bir şekilde çalışması önemlidir. Bu girdilere hedef, öğretmen, içerik, ölçme-değerlendirme süreci, okul, yönetici, veli ve eğitim durumları örnek gösterilebilir (Mızıkacı, 2006; Odabaşı, 1997). İstendik bilgi/beceri/duygu ve davranışların bireylere kazandırılmasındaki önemli noktalardan biri de; eğitim programı öğelerinden olan

eğitim durumlarında (öğretme-öğrenme süreci) öğrencilerin aktif şekilde rol alabilmesidir (Haack, 2008; Thornton, 2005). Öğrencinin aktif olduğu öğrenme sürecinde öğrenmenin daha hızlı ve kalıcı olduğu bilinmektedir (Drake, 2012). Çünkü öğrenci aktif olduğunda öğrenme sürecinin öznesi olurken, yazarak, tartışarak, uygulama ve iş birliği yaparak öğrenme fırsatı bulabilmektedir (Berry, 2008; Bisz, & Mondelli, 2023). Bu sebeple çalışmada ele alınan konu ve öğrenme süreçlerine ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilerek eğitim bilimleri temel/uygulama alanına katkı sunulması hedeflendiğinden; bu çalışmanın önemli olduğu ifade edilebilir. Aktif öğrenmenin bireye katkıları ve günümüzde giderek artan öneminden dolayı (Bailey, Ries, Heck & Scheuer, 2023; Carr, Palmer & Hagel, 2015; Detlor, Booker, Serenko & Julien, 2012) bu çalışmada üniversite öğrencilerinin aktif öğrenmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın bu amacına ulaşılabilmesi için cevap aranan araştırma soruları şunlardır:

1. Öğrencilerin aktif öğrenme ile karşılaşma sıklıkları nasıldır?
2. Öğrencilerin aktif öğrenmeden beklentilerine (öğretmenlerden, okullardan, ailelerden) ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilerin içinde buldukları öğrenme ortamlarının aktif hale getirilebilmesi için yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Nitel çalışmaların doğal ortamda derinlemesine veri elde edilebilmesi, detaylı betimleme yapılabilmesi, sürece yönelik olması, tümevarımcı veri analizi yürütülebilmesi, katılımcı bakış açısına odaklanılabilmesi gibi çeşitli avantajları bulunmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2017; Karayaman, 2022). Olgubilim (fenomenolojik) yöntemi nitel araştırma desenlerinden birisi olup, eğitim bilimlerinde sıklıkla kullanılmaktadır (Tekindal & Uğuz-Arsu, 2020). Edmund Husserl'in 20. yüzyıldaki çalışmalarına dayanan olgubilim, bireylerin herhangi bir konuda sahip oldukları görüşlerin belirlenebilmesine, açıklanabilmesine ve/veya tasvir edilebilmesine imkân tanıyan nitel bir araştırma yöntemidir (Rose, Beeby & Parker, 1995; Öktem, 2005; Saygın & Güneş, 2023). Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin aktif öğrenmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlandığından nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenolojik) yönteminin uygun olduğuna karar verilmiştir.

Katılımcılar

Nitel çalışmalarda katılımcılardan elde edilen verilerin karmaşaya neden olmadan detaylı bir şekilde analiz edilebilmesi için (Kvale, 1994) seçilen örneklem büyüklüğünün Başkale (2016) tarafından 6 ile 12 arasında olması önerilmektedir. Bu sebeple çalışmanın katılımcıları Türkiye'nin doğusunda yer alan bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 10 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde kolayda (uygun) örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Kolayda örnekleme evren içinden ulaşılması kolay olan örnek kitlenin seçilmesi yolu ile belirlenmektedir (Baydar, Gül & Akçıl, 2007; Büyüköztürk vd., 2017; Malhotra, 2004). Bu sebeple katılımcıların beşi lisans (Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ile Spor Yöneticiliği) ve beşi lisansüstü (Beden Eğitimi ve Spor ABD. yüksek lisans) seviyedeki öğrencilerden oluşmaktadır. Lisans seviyesindeki öğrencilerden ikisi 3. sınıf öğrencisiyken birer tanesi 1., 2. ve 4. sınıf öğrencilerinden

oluşmaktadır. Yüksek lisans öğrencilerinin ise üçü tez dönemindeki öğrencilerden ikisi ise ders dönemindeki öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları değerlendirildiğinde 5'i kadın, 5'i erkek öğrencilerden meydana geldiği görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Çalışma verilerine araştırmacı tarafından geliştirilen “Aktif Öğrenme Odaklı Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılarak ulaşılmıştır. Öncelikle taslak görüşme formu hazırlanmıştır. Taslak görüşme formu üç eğitim bilimleri alan uzmanı ile bir Türk Dili uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Uzman değerlendirmelerinin ardından üç üniversite öğrencisi ile görüşme formunun anlaşılabilirliğinin denetlenebilmesi amacıyla ön uygulama yapılmıştır. Nihai olarak; uzman revizyonları ve son kontrol sonucunda görüşme formu üç ana soru ve beş sondaj soru olmak üzere toplam sekiz sorudan oluşmuştur. Görüşme formu hazırlanma aşamasında öncelikle ilgili literatür incelenmiştir. Bunun yanında görüşme sorularının araştırma amacı ve sorularıyla uyumlu olmasına özen gösterilmiştir. Bu noktada görüşme soruları ile ulaşılan verilerin araştırma sorusuna cevap olabilmesi amaçlanmıştır. Görüşme öncesinde katılımcılara aktif öğrenme hakkında bilgi verilmiştir. Böylelikle katılımcılardan araştırma konusu hakkında daha detaylı bilgi elde edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma verileri üç haftalık bir süreçte elde edilmiş ve yapılan tüm görüşmeler bilgisayar ortamında kayıt altına alınmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir:

1. Öğrencilerin aktif öğrenme ile karşılaşma sıklıkları nasıldır?
  - 1.1. En çok hangi eğitim seviyesinde aktif öğrenme süreçlerinde yer aldınız?
  - 1.2. Sizi en çok etkileyen ve kalıcılığı olan aktif öğrenme yaşantınız nedir?
2. Aktif öğrenmeden beklentiniz nedir?
  - 2.1. Sizce aktif öğrenmede öğretmenin rolü ne olmalıdır?
  - 2.2. Sizce aktif öğrenmede okulun rolü ne olmalıdır?
  - 2.3. Sizce aktif öğrenmede ailenin rolü ne olmalıdır?
3. Sizce öğrenme ortamlarının aktif hale getirilebilmesi için neler yapılabilir?

İnandırıcılık

Nitel çalışmalarda da nicel çalışmalarda olduğu gibi geçerlik-güvenirlik çalışmalarına önem verilmektedir. Nitel çalışmalarda geçerlik-güvenirlik kavramı yerine literatürde “İnandırıcılık” ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. İnandırıcılığın sağlanabilmesi için güvenilirliğin, inanılabilirliğin, aktarılabilirliğin ve onaylanabilirliğin sağlanabilmesi gerekmektedir (Guba & Lincoln, 1994). Çalışmada inandırıcılığın sağlanabilmesi için araştırma yöntem ve süreçleri hakkında detaylara sıklıkla yer verilmiştir. Çalışmada kolayda örneklem yöntemi kullanılmış ve farklı yükseköğretim seviyesindeki (lisans ve lisansüstü) öğrenciler ile görüşmeler yürütülmüştür. Bunun yanında görüşme sonucunda yapılan değerlendirmeler farklı uzmanların da görüşüne sunulmuş ve değerlendirme birliğinin sağlanması amaçlanmış ve yapılan görüşmeler kayıt altına alınarak arşivlenmiştir. Bu kapsamda araştırmada güvenirliliğin sağlanabilmesi amacıyla Miles ve Huberman (1994) tarafından belirtilen güvenirlilik formülünden [Ortak görüş/(Ortak görüş + Farklı görüş)=Güvenirlilik Katsayısı] yararlanılmıştır. Miles ve Huberman (1994) %70'ten fazla olan güvenirlilik katsayısının yeterli olduğunu

belirtmektedir. Bu çalışmada güvenilirlik katsayısı .80 (%80) olarak belirlenmiştir ve bu ölçümden hareketle çalışmada elde edilen verilerin oldukça güvenilir olduğu ifade edilebilir. Görüşmelerde gönüllüğe önem verilmiş ve öğrencilere baskı yapılmamıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında uzman görüşlerine başvurulmuştur. Verilerin sunumunda şeffaflığa önem verilmiş, tablo-şekil ve doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Öğrenci görüşleri sonucunda ulaşılan bulgular öncelikle öğrenciler ile paylaşılarak “Görüşmelerden yapılan çıkarımların (tablo, şekil, tema/alt tema/kod) doğruluğu teyit edilerek” katılımcılardan onay alınmıştır. Böylelikle çalışmanın güvenilirliği, inanılabilirliği, aktarılabilirliği ve onaylanabilirliği sağlanmıştır. Diğer bir ifadeyle çalışmanın geçerlik-güvenirliği için gerekli önlemler alınmıştır.

Veri Analizi

Veri analizinde içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi katılımcı görüşlerinin detaylı bir biçimde değerlendirilmesiyle, odak konu kapsamında kategori-kod-tema-alt temaların oluşturulmasına imkân sunmaktadır (Baltacı, 2019; Bengtsson, 2016). Bu çalışmada öncelikle ulaşılan veriler bilgisayar ortamında kodlanarak sırasıyla alt temalar ve temalar oluşturulmuştur. Ardından elde edilen bulgular tablo-şekil ve doğrudan alıntılar vasıtasıyla sunulmuştur. Çalışmada tümevarım yaklaşımı esas alınmıştır. Verilerin sunumunda katılımcıların isimleri paylaşılmamış ve öğrenciler yükseköğretim seviyelerine göre (YL:Yüksek lisans; L:Lisans; Öğr: Öğrenci) kısaltmalardan yararlanılarak YLÖğr₁ ve LÖğr₂ şeklinde isimlendirilmiştir. Çalışmada etik ihlallerden kaçınılmasına özen gösterilmiş ve Kafkas Üniversitesi Rektörlüğü, Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığı’ndan 30.03.2023 Tarih, 44-33 nolu kararı ile etik uygunluk raporu alınmıştır.

Bulgular

Çalışma sorularının çözüme kavuşturulması amacıyla görüşme formunda yer alan sorular (Üç ana soru ve beş sondaj soru) sırasıyla analiz edilmiştir. Bu kapsamda araştırma bulgularının görüşme soruları ekseninde sunulması uygun görülmüştür. Çalışma bulgularından hareketle ulaşılan ilk tema “Karşılaşma Sıklığı” temasıdır. Karşılaşma sıklığı teması “Eğitim Seviyesi” ve “Yaşantı” alt temalarından oluşmaktadır. Çalışmada ulaşılan ikinci tema “Beklenti” temasıdır. Beklenti teması “Öğretmen”, “Okul” ve “Aile” alt temalarından oluşmaktadır. Çalışmada belirlenen son tema ise “Tavsiye” temasıdır. Bulguların sunumunda anlaşılabilirliğin desteklenebilmesi amacıyla tablolardan, doğrudan alıntılardan ve şekillerden yararlanılmıştır.

Birinci Görüşme Sorusu (BGS) ile Sondaj Sorulara (SS1-2) Ait Bulgular

“1. Öğrencilerin aktif öğrenme ile karşılaşma sıklıkları nasıldır?” şeklinde belirlenen ilk görüşme sorusu ile “1.1. En çok hangi eğitim seviyesinde aktif öğrenme süreçlerinde yer aldınız?(SS 1)” şeklinde belirlenen sondaj soru ve “1.2. Sizi en çok etkileyen ve kalıcılığı olan aktif öğrenme yaşantınız nedir?(SS 2)” şeklinde belirlenen sondaj soru kapsamında katılımcı cevaplarına ait frekans dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Birinci Görüşme Sorusu (BGS) ile Sondaj Sorulara (SS 1-2) Ait Dağılım

Karşılaşma Sıklığı Teması (BGS)		
Kod	Katılımcı	f
Oldukça az	LÖğr ₁ , LÖğr ₂ , LÖğr ₃ , LÖğr ₅ , YLÖğr ₇ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₉	7
Oldukça fazla	LÖğr ₄ , YLÖğr ₆ , YLÖğr ₁₀	3

Tablo 2 devamı

Eğitim Seviyesi Alt Teması (SS 1)

Kod	Katılımcı	f
Ortaokul	LÖğr ₂ , LÖğr ₄	2
Lise	LÖğr ₃ , YLÖğr ₆ , YLÖğr ₇ , YLÖğr ₉	4
Üniversite	LÖğr ₁ , LÖğr ₅ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₁₀	4

Yaşantı Alt Teması (SS 2)

Kod	Katılımcı	f
Uygulama faaliyetleri (Yaparak/yaşayarak öğrenme)	LÖğr ₂ , LÖğr ₄ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₉ , YLÖğr ₁₀	5
Gösterip yaptırma	LÖğr ₁ , LÖğr ₄ , YLÖğr ₇	3
Oyunla öğretim	LÖğr ₂	1
Drama	LÖğr ₃	1
Öğreterek öğrenme	LÖğr ₅	1
Soru-cevap	YLÖğr ₆	1
Ödev-proje hazırlama	YLÖğr ₇	1
Benzetim-Simülasyon	YLÖğr ₉	1

Tablo 2’de BGS’de yer alan öğrenci görüşleri incelendiğinde; **Karşılaşma sıklığı temasında** öğrencilerin aktif öğrenmeden beklentileri iki kod altında toplanmıştır. Karşılaşma Sıklığı temasında yedi öğrencinin aktif öğrenme ile oldukça az karşılaştığı belirlenmiştir. Bunun yanında üç öğrenci ise aktif öğrenme ile oldukça fazla karşılaştığını ifade etmiştir. Katılımcıların BGS kapsamındaki yanıtlarından yapılan doğrudan alıntı örnekleri şunlardır:

“Hayır, aktif öğrenme ile çok karşılaşmadım. Oldukça az aktif öğrenme süreçlerinde bulundum. Çünkü genelde öğretmenlerimiz anlattığı için bize bu süreçlerde çok yer verilmedi. Uygulamalı derslerde bile yeterince aktif şekilde yer alamadım.” LÖğr₁

“Eğitim yaşantımda sıklıkla aktif öğrenme ile karşılaştım.” LÖğr₄

“Oldukça az derecede karşılaştım.” YLÖğr₈

“Ben aktif öğrenme ile oldukça sık karşılaştım. Bu konuda kendimi şanslı hissediyorum.” YLÖğr₁₀

Tablo 2’de SS 1’de yer alan öğrenci görüşleri incelendiğinde; **Eğitim Seviyesi alt temasında** öğrencilerin aktif öğrenmeden beklentileri üç kod altında toplanmıştır. Eğitim Seviyesi alt temasında dörder öğrencinin aktif öğrenme süreçlerine en fazla lisede) ve üniversitede katıldıkları belirlenmiştir. İki öğrenci ise aktif öğrenme süreçlerine en fazla ortaokulda katıldığını ifade etmiştir. Katılımcıların BGS-1SS kapsamındaki yanıtlarından yapılan doğrudan alıntı örnekleri şunlardır:

“Ortaokulda sıklıkla aktif öğrenme süreçlerine katıldığımı ifade edebilirim. Ben üniversitede de aktif olabileceğimi düşünmüştüm fakat pandemiden ve depremden dolayı öyle olmadı. En çok ortaokulda aktif öğrenmeye katıldım.” LÖğr₄

“Üniversite aktif öğrenme süreçlerine daha fazla katıldım.” YLÖğr₈

"Lise döneminde daha fazla aktif öğrenme süreçlerine katıldım." YLÖĞR₉

"Hemen hemen hepsinde sıklıkla aktif öğrenmeye katılmama rağmen en çok üniversitede aktif öğrenme ile karşılaştığımı ifade edebilirim." YLÖĞR₁₀

Tablo 2'de SS 2'de yer alan öğrenci görüşleri incelendiğinde; **Yaşantı alt temasında** öğrencilerin aktif öğrenmeden beklentileri sekiz kod altında toplanmıştır. Yaşantı alt temasında kendilerini en fazla etkileyen aktif öğrenme yaşantılarında kullanılan tekniğin beş öğrenci tarafından uygulama faaliyetleri ve üç öğrenci tarafından gösterip yaptırma olduğunu belirtilmiştir. Birer öğrenci ise kendilerini en fazla etkileyen aktif öğrenme yaşantılarında kullanılan tekniklerin oyunla öğretim, drama, öğreterek öğrenme, soru-cevap, ödev-proje hazırlama ve benzetim-simülasyon olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların BGS-2SS kapsamındaki yanıtlarından yapılan doğrudan alıntı örnekleri şunlardır:

"Lisedeyken tarih dersimizde olayları drama şeklinde işlerdik. Tiyatro oyunu sergilerdik. Tarihi olaylar hep aklımıza girerdi. Tarih derslerinde öğrendiklerim hep daha kalıcı olurdu. Çünkü tarih öğretmenin her hafta tarihi bir konuyu derste tiyatro şeklinde işlememizi sağlardı." LÖğr₃

"Lise 3. Sınıfta matematik dersinde öğretmen hep soru sorardı. Öğretmenimizin sorularla aktif şekilde beni derse katmasından dolayı matematik ders başarımlı olduğum arttı. Lise 1. Sınıfta düşük olan matematik başarımlı 3. Sınıfta 100 alacak kadar artmıştı." YLÖğr₆

"Lisede maketler üzerinde uygulamalar, simülasyonlar sıklıkla yaptık. Yaparak-yaşayarak ve eğlenerek öğrendik. Bu şekilde öğrendiklerim hala aklımdadır." YLÖğr₉

İkinci Görüşme Sorusu (İGS) ile Sondaj Sorulara (SS1-2-3) Ait Bulgular

"2. Aktif öğrenmeden beklentiniz nedir?" şeklinde belirlenen ikinci görüşme sorusu ile "2.1. Sizce aktif öğrenmede öğretmenin rolü ne olmalıdır? (SS1)", "2.2. Sizce aktif öğrenmede okulun rolü ne olmalıdır? (SS 2)" ve "2.3. Sizce aktif öğrenmede ailenin rolü ne olmalıdır? (SS 3)" şeklinde belirlenen sondaj sorular kapsamında katılımcı cevaplarına ait frekans dağılımları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. İkinci Görüşme Sorusu (BGS) ile Sondaj Sorulara (SS 1-2-3) Ait Dağılım

Beklenti Teması (İGS)		
Kod	Katılımcı	f
Aktif öğrenmede yeterli öğretmen	LÖğr ₅ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₉ , YLÖğr ₁₀	4
Yeterli okul-sınıf imkânları	LÖğr ₅ , YLÖğr ₇ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₉	4
Uygulamaya dayalı öğretim	LÖğr ₁ , YLÖğr ₁₀	2
Eğlenceli öğretim	LÖğr ₂ , LÖğr ₄	2
Bireysel farklara/beklentilere göre öğretim	LÖğr ₃ , LÖğr ₄	2
Demokratik öğretim	LÖğr ₃	1
Özgür öğrenme ortamı	LÖğr ₃	1
Okul dışı etkinlikler	LÖğr ₅	1
Öğretmen-öğrenci etkileşimi	YLÖğr ₆	1
Öğretmen Alt Teması (SS 1)		
Kod	Katılımcı	f
Öğrenmeye rehberlik etmek	LÖğr ₂ , LÖğr ₃ , LÖğr ₄ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₉	5
Motivasyon sağlamak	LÖğr ₄ , YLÖğr ₆ , YLÖğr ₉	3
Kendisini sürekli geliştirmek	LÖğr ₅ , YLÖğr ₉	2
Bireysel farklara dikkat etmek	YLÖğr ₇ , YLÖğr ₁₀	2
Derse hazır gelmek	LÖğr ₄ , LÖğr ₅	2
Öğrenciye zaman ayırmak	LÖğr ₁	1

Öğrenci-öğretmen etkileşimi sağlamak	LÖğr ₁	1
Demokratik davranmak	LÖğr ₃	1
Derse odaklanmak	LÖğr ₃	1
Etkili iletişim kurmak	LÖğr ₄	1
Materyal üretmek/tasarlamak	YLÖğr ₉	1
Meslektaşları ile işbirliği kurmak	YLÖğr ₉	1
Okul Alt Teması (SS 2)		
Kod	Katılımcı	f
Uygulama alanları sağlamak	LÖğr ₁ , LÖğr ₂ , LÖğr ₅ , YLÖğr ₆ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₉ , YLÖğr ₁₀	7
Araç-gereç-materyal sağlamak	LÖğr ₁ , LÖğr ₃ , LÖğr ₄ , LÖğr ₅ , YLÖğr ₇ , YLÖğr ₉ , YLÖğr ₁₀	7
Okul dışı etkinlikleri desteklemek	LÖğr ₃ , LÖğr ₄ , YLÖğr ₇ , YLÖğr ₉ , YLÖğr ₁₀	5
Ders dışı etkinlikler düzenlemek	YLÖğr ₆ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₉	3
Nitelikli öğretmen istihdam etmek	LÖğr ₂ , YLÖğr ₇	2
Öğretmenlere hizmet içi eğitimler vermek	LÖğr ₃ , YLÖğr ₉	2
Öğretim sürecini denetlemek	LÖğr ₅	1
Aile Alt Teması (SS 3)		
Kod	Katılımcı	f
Sürece katılmak	LÖğr ₃ , LÖğr ₄ , LÖğr ₅ , YLÖğr ₇ , YLÖğr ₈ , LÖğr ₉	6
Ekonomik destek sağlamak	LÖğr ₃ , LÖğr ₄ , LÖğr ₅ , YLÖğr ₇ , LÖğr ₈	5
Teşvik etmek, cesaretlendirmek	LÖğr ₁ , LÖğr ₂ , LÖğr ₄ , YLÖğr ₆ , LÖğr ₈	5
Yönlendirici olmak	LÖğr ₁ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₁₀	2
Demokratik yaklaşmak	YLÖğr ₃	1
Evdeki imkânlarını iyileştirmek	YLÖğr ₉	1

Tablo 3'te İGS'de yer alan öğrenci görüşleri incelendiğinde; **Beklenti temasında** öğrencilerin aktif öğrenmeden beklentileri dokuz kod altında toplanmıştır. Dörder öğrenci aktif öğrenmeden beklentilerini, aktif öğrenme konusunda yeterli düzeyde bilgi/tecrübe sahibi öğretmene sahip olması ve okul-sınıf imkânlarının yeterli düzeyde olması şeklinde ifade etmiştir. İkişer öğrenci aktif öğrenmeden beklentilerini, uygulamaya dayalı öğretim, eğlenceli öğretim ve bireysel fark/beklentilerin göz önüne alındığı öğretim olarak belirtmiştir. Birer öğrenci ise aktif öğrenmeden beklentilerini, demokratik öğretim, özgür öğrenme ortamı, okul dışı etkinliklere yer verilmesi ve güçlü öğretmen-öğrenci etkileşimine yer verilmesi şeklinde ifade etmiştir. Katılımcıların İGS kapsamındaki yanıtlarından yapılan doğrudan alıntı örnekleri şunlardır:

"Öğretmenin öğrencileri birebir derse dâhil etmesini beklerim. Öğretmenin öğrenciler ile etkileşim içerisinde olması ve pozitif ilişkiler kurarak derse katılımlarını sağlaması önemlidir." YLÖğr₆

"Öğrenme sürecine öğrencinin daha fazla katılması ve öğretmenin daha denetleyici ve gözlemci olmasını beklerim. Öğrencinin aktif öğrenme yapabileceği alanlar (laboratuvar-atölye-salon vb.) ile gerekli materyallerin hazır olması gerekir." YLÖğr₈

"Öğrenme ortamının aktif öğrenmeye uygun tasarlanmasını, okulun imkânlarının aktif öğrenmeye uygun olmasını beklerim. Bunun yanında öğretmenlerin de aktif öğrenme konusunda farkındalıklarının yüksek olmasını ve bu konuda yeterli bilgi seviyesinde sahip olmasını isterim." YLÖğr₉

Tablo 3'te SS 1'de yer alan öğrenci görüşleri incelendiğinde; **Öğretmen alt temasında** öğrencilerin aktif öğrenme sürecinde öğretmenden beklentileri 12 kod altında

toplanmıştır. Beş öğrenci aktif öğrenme sürecinde öğretmenden öğrencilere rehberlik etmesini beklerken; üç öğrenci öğrencinin derse yönelik motivasyonlarını sağlamasını beklediğini ifade etmiştir. İkişer öğrenci aktif öğrenme sürecinde öğretmenden beklentilerini; öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edilmesi, derslere hazırlıklı gelinmesi ve mesleki anlamda sürekli gelişime önem verilmesi şeklinde sıralamıştır. Birer öğrenci ise aktif öğrenme sürecinde öğretmenden beklentilerini; öğrencilere zaman ayrılması, öğrenciler ile etkileşimin sağlanması, derste demokratik davranılması, derse odaklanılarak ders esnasında başka işlerle ilgilenilmemesi, sınıf içi etkili iletişim ortamı oluşturulması, ders materyallerinin üretilmesi/tasarlanabilmesi ve meslektaşları ile işbirliği kurabilmesi şeklinde ifade etmiştir. Katılımcıların İGS-1SS kapsamındaki yanıtlarından yapılan doğrudan alıntı örnekleri şunlardır:

“Öğretmenlerin öğrencinin merkezde olduğunu unutmaması, hem öğretmenin hem de öğrencinin aktif olması ile öğrenciye daha fazla zaman ayrılması gerektiğini düşünüyorum. Derslerde öğretmen tarafından etkileşimli (öğretmen-öğrenci) bir öğrenme ortamı yaratılmalıdır.” LÖğr1

“Ben öğretmenin de en az benim kadar aktif olmasını, bir kenara çekilmemesini isterim. Bizi yönlendiren, aktif öğrenmeye şekil veren, rehber olan ve teşvik eden olmasını isterim.” LÖğr2

“Süreci iyi yönetmelidir. Aktif öğrenmede bireysel farklılıkları dikkate alması önemlidir. Örneğin; her öğrenciye aynı ödev ya da uygulama verilmemelidir.” YLÖğr7

Tablo 3'te SS 2'de yer alan öğrenci görüşleri incelendiğinde; **Okul alt temasında** öğrencilerin aktif öğrenme sürecinde okuldan beklentilerinin yedi kod altında toplandığı görülmüştür. Yedişer öğrenci aktif öğrenme sürecinde okuldan spor salonu, atölye, bilgisayar laboratuvarı, laboratuvar, çok amaçlı salon vb. gerekli olan uygulama alanlarının sağlanmasını ve aktif öğrenme sürecinde kullanılan araç-gereç-materyallerin temin edilmesini beklediklerini ifade etmiştir. Beş öğrenci okuldan okul dışı etkinlerin (müze, hayvanat bahçesi, planetaryum gibi çeşitli geziler) desteklenmesini ve üç öğrenci ise ders dışı etkinliklerin (yarışma, müsabaka, turnuva, sergi, kültür-sanat etkinlikleri gibi) düzenlenmesini beklediğini belirtmiştir. İkişer öğrenci okuldan nitelikli öğretmenler istihdam edilmesini ve öğretmenlere etkili hizmet içi eğitimler verilmesini beklerken, bir öğrenci ise öğretim sürecinin öğrenci odaklı-aktif olup olmadığının okul tarafından denetlenmesini beklemektedir. Katılımcıların İGS-2SS kapsamındaki yanıtlarından yapılan doğrudan alıntı örnekleri şunlardır:

“Uygulamalı derslerde aktif olmam son derece önemlidir. Aktif öğrenme gerçekleştirebilmem için okulun gerekli uygulama alanlarının müsait olması ve gerekli malzeme/materyallerin var olması gerekmektedir. Ancak hem alan hem de malzeme/materyal kısıtlı olduğu için yeteri kadar aktif öğrenme gerçekleştiremiyorum.” LÖğr1

“Okuldaki aktif öğrenmede kullanılan ekipmanların yeterli olmasını isterim. Okul dışı etkinlikler gibi uygulamalarda okulun destek sunmasını isterim. Okulun öğretmenleri aktif öğrenme hakkında bilgilendirmesini ve bu konuda eğitimler düzenlemesini beklerim.” LÖğr3

“Okul, aktif öğrenme için gerekli araç-gereci sağlamalıdır. Mesela spor salonunda file veya top yoksa öğrenci nasıl aktif olabilir? Okul içi ya da dışında yapılacak her türlü etkinlikte okulun önceden yapılan bir plan dâhilinde gerekli önlemleri alması ve hazırlıkları yapması gereklidir.” LÖğr4

Tablo 3'te SS 3'te yer alan öğrenci görüşleri incelendiğinde; **Aile alt temasında** öğrencilerin aktif öğrenme sürecinde ailelerinden beklentilerinin altı kod altında

toplandığı görülmüştür. Altı öğrenci ailelerinden aktif öğrenme sürecine katılmalarını, okulda ve okul dışında düzenlenen aktif öğrenme süreçlerinde kendilerini desteklemelerini beklemektedir. Beşer öğrenci aktif öğrenme sürecinde ailelerinden ekonomik destek ve aktif öğrenmeye katılım konusunda teşvik edilerek cesaretlendirilmeyi beklediğini ifade etmiştir. Üç öğrenci ise ailelerine aktif öğrenmeye katılım sürecinde yönlendiricilik rolü yüklemiştir. Birer öğrenci aktif öğrenme sürecinde ailelerinden demokratik yaklaşım benimsemelerini ve evdeki imkanları da okuldaki öğrenmeleri destekleyecek nitelikte iyileştirmelerini beklediğini belirtmiştir. Katılımcıların İGS-3SS kapsamındaki yanıtlarından yapılan doğrudan alıntı örnekleri şunlardır:

“Ailemin okul öğrenmelerini desteklemek amacıyla okul dışı etkinlikleri desteklemesini isterim. Yani ailemin okulda edindiğim öğrenmeleri desteklemek amacıyla benim aktif olacağım öğrenmeler sağlamasını isterim.” LÖğr₂

“Ailenin maddi-manevi desteği olmalıdır. Örneğin; bir öğrenci tiyatro etkinliğine katılacaksa ve ailenin üzerine düşen kıyafet hazırlamaksa, aile bu kıyafeti hazırlamalı ve çocuğun aktif öğrenme süreçlerine katılımını sağlamalıdır. Evde çalışma sırasında ailenin destek olması önemlidir. Mesela ben okulda badminton oynuyordum ve eve geldiğimde gerekli antrenmanlarda annem bana eşlik ediyordu. Bunun gibi aile çocuğa aktif öğrenme sağlayabilmesi için her türlü desteği vermelidir.” LÖğr₄

“Aile öncelikle öğrencisini tanımalı (yeteneği ve ilgisi kapsamında yönlendirmesi) ve bu noktada yönlendirici olması gereklidir. Okul öğrenmelere ailenin de yapacağı uygulamalarla destek olması önemlidir. Gerekli maddi-manevi imkânları sağlamalıdır. Örneğin; bir gezi vb. olduğu zaman finanse etmelidir. Aile okulda olacak etkinliklere gerekli izinleri vermelidir. Aile öğrencinin aktif öğrenme süreçlerine katılımını teşvik etmelidir.” YLÖğr₈

Üçüncü Görüşme Sorusuna (ÜGS) Ait Bulgular

“3. Sizce öğrenme ortamlarının aktif hale getirilebilmesi için neler yapılabilir?” şeklinde belirlenen ikinci görüşme sorusu kapsamında katılımcı cevaplarına ait frekans dağılımları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. ÜGS’ye Ait Dağılım

Tavsiye Teması (ÜGS)		
Kod	Katılımcı	f
Fiziki koşullar iyileştirilebilir	LÖğr ₁ , LÖğr ₂ , LÖğr ₃ , YLÖğr ₇ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₉ , YLÖğr ₁₀	7
Uygun materyaller kullanılabilir	LÖğr ₂ , LÖğr ₃ , LÖğr ₄ , YLÖğr ₆ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₉ , YLÖğr ₁₀	7
Uygun yöntem-teknikler kullanılabilir	LÖğr ₁ , LÖğr ₄ , YLÖğr ₆	3
Uygun program hazırlanabilir	LÖğr ₂ , YLÖğr ₇ , YLÖğr ₉	3
Uygun sınıf-oturma düzeni sağlanabilir	LÖğr ₄ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₁₀	3
Okul-aile iş birliği sağlanabilir	LÖğr ₅ , YLÖğr ₈ , YLÖğr ₉	3
Öğretmenlerin farkındalıkları artırılabilir	LÖğr ₂ , YLÖğr ₁₀	2
Ev koşulları iyileştirilebilir	LÖğr ₄ , YLÖğr ₈	2
Okullara gerekli bütçe ayrılabilir	LÖğr ₅	1
Dersler eğlenceli bir hale getirilebilir	YLÖğr ₆	1
Öğretmenler değişime açık ve rehber olabilir	YLÖğr ₈	1
Öğrenci tanınabilir/takip edilebilir	YLÖğr ₈	1

Tablo 4’te yer alan öğrenci görüşleri incelendiğinde; **Tavsiye temasında** öğrencilerin aktif öğrenme sürecinin iyileştirilebilmesine yönelik tavsiyelerinin 12 kod altında toplandığı görülmüştür. Yedişer öğrenci aktif öğrenme sürecinin iyileştirilebilmesine yönelik tavsiyelerini fiziki koşulların (spor salonu, laboratuvar, atölye, çok amaçlı salon, sınıf v iyileştirilmesi b.) ve uygun materyallerin (projeksiyon, ses sistemi, mikroskop, maket, manken vb.) kullanılması şeklinde sıralamıştır. Üçer öğrenci aktif öğrenme sürecinin iyileştirilebilmesine yönelik tavsiyelerinin aktif öğrenmeye uygun yöntem-tekniklerin kullanılması, eğitim-öğretim-ders programlarının aktif öğrenmeye uygun hazırlanması, aktif öğrenmeye uygun sınıf-oturma düzeni oluşturulması ve okul-aile iş birliğinin sağlanması olduğunu belirtmiştir. İkişer öğrenci aktif öğrenme sürecinin iyileştirilebilmesine yönelik tavsiyelerini öğretmenlerin aktif öğrenmeye yönelik farkındalıklarının artırılması ve ev koşullarının iyileştirilmesi şeklinde ifade etmiştir. Birer öğrenci ise aktif öğrenme sürecinin iyileştirilebilmesine yönelik tavsiyelerinin okullara gerekli bütçenin ayrılması, derslerin eğlenceli bir şekilde işlenmesi, öğretmenlerin değişime açık-rehber olması ve öğrencilerin tanınması/takip edilmesi olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların ÜGS kapsamındaki yanıtlarından yapılan doğrudan alıntı örnekleri şunlardır:

“Okulun fiziki şartlarının iyileştirilmesi, aktif öğrenmeyi destekleyici materyallerin okullar tarafından temin edilmesi ve bu materyallerin öğrenciler tarafından özgürce kullanılabilmesini öneririm. Bunun yanında öğretmenlerin aktif öğrenme farkındalıkları artırılabilir ve sınıfta daha fazla aktif öğrenme uygulamaları yapılabilir. Eğitim programının aktif öğrenme odaklı hazırlanması, hedeflerin, içeriğin ve derslerin aktif öğrenmeye göre hazırlanmasını öneririm.”

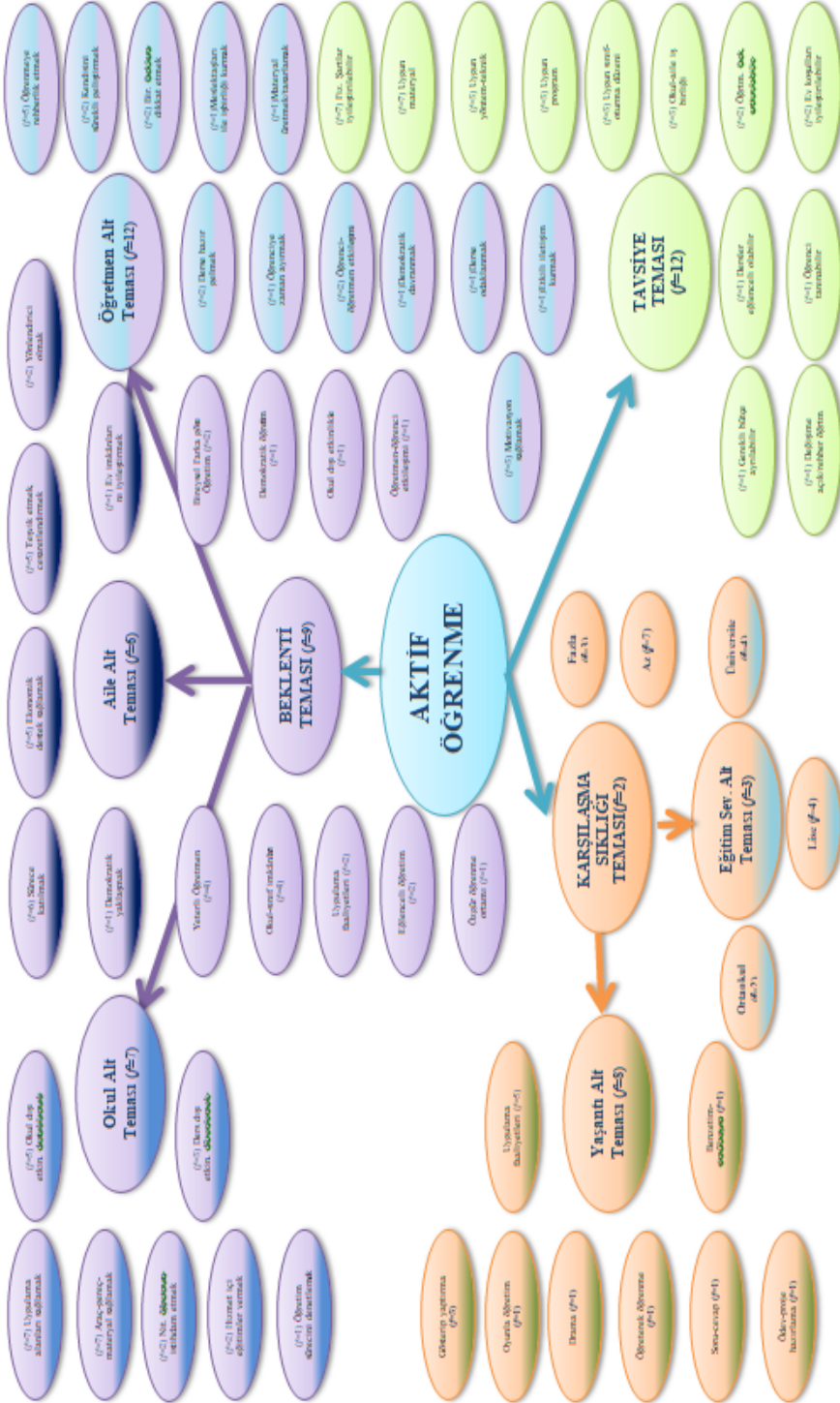
LÖğr2

“Aktif öğrenme sürecinin desteklenebilmesi için gerekli alan ve materyallerin temin edilmesi gereklidir. Örneğin; fen dersi için bir laboratuvar gereklidir. Öğretmenlerin de aktif öğrenmeye dayalı öğrenmeler yapması önemlidir. Bu noktada eğitim programı öğelerinden eğitim durumlarının aktif öğrenme odaklı düzenlenmesi önemlidir.” **YLÖğr7**

“Gerekli öğrenme ortamlarının ve materyallerin sağlanması gereklidir. Eğitim programı aktif öğrenmeye daha uygun bir hale getirilebilir. Bu sebeple ders hedefleri, içerik, eğitim durumları ve ölçme-değerlendirme süreçleri aktif öğrenme odaklı düzenlenebilir. Öğretmen, aile ve okul işbirliği içinde öğrencilerin katılacağı aktif öğrenme süreçlerinin daha etkin hale getirilebilmesi için tüm imkânları sağlamalıdır.” **YLÖğr9**

Öğrenci görüşlerinin bir bütün olarak sunulabilmesi ve bulguların anlaşılabilirliğini arttırılabilmesi amacıyla şekillerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda hazırlana Şekil 1’de öğrenci görüşleri sunulmuştur. Şekil 1’de her bir tema, farklı renkte sunulmuştur. Alt temalar ile kodlar ise ait oldukları temalar ile uyumlu olan renklere ve farklı gradyan renklerine sahiptir.

Şekil 1. Öğrenci Görüşleri

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Üniversite öğrencilerinin aktif öğrenmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışma nitel desenlerden olgubilim (fenomenolojik) yöntem ile tasarlanmıştır. Çalışma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen ve alan uzmanlarının denetiminden geçen “Aktif Öğrenme Odaklı Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılarak lisans ve lisansüstü öğrenimini sürdüren 10 öğrenciden elde edilmiştir. Çalışmanın geçerliği ve güvenilirliğinin sağlanabilmesi amacıyla gerekli önlemler alınmış ve elde edilen veriler içerik analizi uygulanmıştır. Çalışmada cevap aranan üç araştırma sorusu vardır. Bu sebeple araştırma sonuçları araştırma sorularına odaklanılarak sunulmuştur.

İlk araştırma sorusu olan “1.Öğrencilerin aktif öğrenme ile karşılaşma sıklıkları nasıldır?”ın çözümlenebilmesi yapılan içerik analizi sonucunda öğrenci görüşlerinin “**Karşılaşma Sıklığı**” temasında “*Eğitim Seviyesi*” ve “*Yaşantı*” alt temalarında toplandığı belirlenmiştir. İlk araştırma sorusu kapsamında 13 kod belirlenmiştir. **Karşılaşma Sıklığı Teması** kapsamında katılımcı yanıtları (iki alt tema ve iki kod) değerlendirildiğinde; Aktif öğrenme etkinliklerine öğretim süreçlerinde yeteri kadar yer verilmediği, öğrencilerin az bir kısmının aktif öğrenme süreçlerine sıklıkla katılabildiği, uygulamalı derslerde bile öğrencilerin aktif şekilde rol alamadığı, bu nedenle geleneksel şekilde (öğretmenin merkezde olduğu) yürütülen derslere karşılık öğrenci tutumunun olumsuz olabildiği ve daha çok ezbere dayalı bir öğretim tasarlandığı anlaşılmıştır. Öyle ki; Aktif Öğrenme Stratejilerine göre planlanan derslere katılabilen öğrencilerin kendilerini şanslı varsaydığı sonucuna ulaşılmıştır. *Eğitim Seviyesi Alt Teması* kapsamında katılımcı yanıtları (üç kod) değerlendirildiğinde; öğrencilerin aktif öğrenme süreçlerine lise ve üniversitede daha sık katıldığı, ortaokulda ise daha seyrek katıldığı anlaşılmıştır. İlkokul programlarında oyunlaştırarak, yaparak-yaşayarak ve somutlaştırarak öğrenmeye önem verilmektedir. Buna rağmen, hiçbir öğrenci ilkokulu aktif öğrenme ile en sık karşılaştığı eğitim düzeyi olarak belirtmemiştir. Bu bulgu dikkat çekicidir. Bunun yanında pandemi ve deprem gibi sebeplerle üniversitelerde uzaktan eğitime geçilmesiyle aktif öğrenme kayıplarının yaşandığı, ilkokul ve ortaokulda genellikle otoriter öğretmenlerin olmasından dolayı öğrenci yerine öğretmen merkezli öğretim yapıldığı, gerekli fiziksel alan ve ekipman yetersizliğinden dolayı aktif öğrenmeye katılımın olumsuz yönde etkilendiği de öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. *Yaşantı Alt Teması* kapsamında katılımcı yanıtları (sekiz kod) değerlendirildiğinde; öğrencilerin en fazla etkilendikleri aktif öğrenme yaşantılarının uygulama faaliyetleri ile gösterip yaptırmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında öğrenciler oyunla öğretim, drama, öğreterek öğrenme, soru-cevap, ödev-proje hazırlama ve benzetim-simülasyon ile de oldukça etkili öğrenme yaşantıları gerçekleştirdikleri anlaşılmıştır. Diğer taraftan öğrencilerin aktif öğrenme süreçlerinde eğlendikleri, akademik başarılarının arttığı, daha iyi ve kalıcı şekilde öğrendikleri ve derste pasif olmalarının gerekli kazanımları elde etmelerini engellediği, sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci araştırma sorusu olan “2.Öğrencilerin aktif öğrenmeden beklentilerine (öğretmenlerden, okullardan, ailelerden) ilişkin görüşleri nelerdir?”in çözümlenebilmesi yapılan içerik analizi sonucunda öğrenci görüşlerinin “**Beklenti**” temasında “*Öğretmen*”, “*Aile*” ve “*Okul*” alt temalarında toplandığı belirlenmiştir. İkinci araştırma sorusu kapsamında 34 kod belirlenmiştir. **Beklenti Teması** kapsamında katılımcı yanıtları (üç alt tema ve dokuz kod) değerlendirildiğinde; öğrencilerin aktif öğrenmeden beklentilerinin demokratik,

eğlenceli, özgür ve uygulamaya dayalı bir öğretim ortamının yaratılması olduğu anlaşılmıştır. Bunun yanında öğrenciler aktif öğrenme sürecinde bireysel farklılıklarına önem verilmesine ve okul dışı etkinliklerin eğitim programlarında yer alması gerektiğine de vurgu yapmıştır. Öğrenciler öğretmenleri ile etkileşimin de önemli olduğunu ifade etmiştir. Diğer taraftan öğrenciler öğretmenlerinin aktif öğrenme konusunda yeterli bilgi/tecrübe sahibi olmasını ve okul-sınıf imkânlarının (spor salonu, atölye, laboratuvar vb. ile gerekli araç-gereç, materyal) aktif öğrenme ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmasını bekledikleri de tespit edilmiştir. *Öğretmen Alt Teması* kapsamında katılımcı yanıtlarından elde edilen sonuçlar (12 kod) değerlendirildiğinde; öğrencilerin aktif öğrenme sürecinde öğretmenden beklentilerinin öğrenmeye rehberlik ederek aktif öğrenmede süreci ve öğrenciyi yönlendirmek, öğrenci motivasyonu artırarak öğrencinin aktif öğrenme sürecine katılmaya istekli olmasını sağlamak, dersleri demokratik bir ortamda yürütmek, öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat ederek farklı aktif öğrenme etkinlikleri düzenlemek, derslerde etkili iletişim ortamı yaratmak ve böylelikle öğretmen-öğrenci etkileşimi desteklemek, derse odaklanmak ve ders esnasında ders dışı konular ile ilgilenmemek, gerek duyulduğunda ders materyalleri üretmek-tasarlamak, diğer öğretmenler ile işbirliği kurarak aktif öğrenme konusunda kişisel gelişimini desteklemek ve alanı ile eğitim bilimleri konularını takip ederek yeni öğretim strateji-yöntem-teknikleri konusunda kendisini güncel tutabilmek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. *Okul Alt Teması* kapsamında katılımcı yanıtları (yedi kod) değerlendirildiğinde; öğrencilerin aktif öğrenme sürecinde okuldan beklentileri yeterli düzeyde uygulama yapılabilecek fiziksel alanlar ile araç-gereç-materyallerin sağlanması, okul dışı ve ders dışı etkinliklerle hedef kazanımların elde edilmesinde öğrencilerin aktif şekilde öğrenme sürecine katılması, hem alanında hem de aktif öğrenme hakkında yeterli donanıma sahip nitelikli öğretmenlerin istihdam edilmesi, öğretmenlere aktif öğrenme odaklı hizmet içi eğitimler verilmesi ile öğretmenlerin aktif öğrenmeyi işe koşma ve öğrencileri öğretim sürecinin odağı yapma konularında denetlenmesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. *Aile Alt Teması* kapsamında katılımcı yanıtları (altı kod) değerlendirildiğinde; öğrencilerin aktif öğrenme sürecinde ailelerinden beklentilerinin başında okul içinde ya da dışında düzenlenen ve ailelerin katılımına uygun aktif öğrenme etkinliklerine ailelerin de katılım sağlamasıdır. Bunun yanında öğrenciler ailelerinden maddi-manevi destek beklemektedir. Burada maddi olarak nitelendirilen desteğin ekonomik koşulların iyileştirilmesi ve gerekli olan araç-gereç-materyallerin (bilgisayar gibi hem evde hem de okulda kullanılabilecek gerekli diğer materyaller) hem ev hem de okul için temin edilmesi olarak açıklanmıştır. Manevi destek ise öğrencilerin okul içinde ya da dışında gerçekleştirilecek olan izne bağlı aktif öğrenme süreçlerine katılım izni verilmesi ve öğrencilerin bu konuda teşvik edilerek cesaretlendirilmesidir. Diğer taraftan aktif öğrenme süreçlerinde farkındalığı düşük düzeyde olan öğrencilerin aileleri tarafından yönlendirilmesi beklenmektedir. Diğer taraftan öğrenciler okul dışı saatlerde de (hafta sonu, yarıyıl tatili gibi) okul öğrenmelerini destekleyici etkinliklerin aileleri tarafından düzenlenmesini beklemektedir. Bu etkinliklere örnek olarak müze ziyareti, hayvanat bahçesi gezisi, spor etkinlikleri ve kültür-sanat etkinlikleri gösterilebilir. Son olarak yapılan görüşmelerde öğrencilerin ailelerinden aktif öğrenmeye katılımlarını destekleyici demokratik bir tutum kullanmalarını bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Üçüncü araştırma sorusu olan "3. Öğrencilerin içinde buldukları öğrenme ortamlarının aktif hale getirilebilmesi için yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri nelerdir?" in çözümlenebilmesi yapılan içerik analizi sonucunda öğrenci görüşlerinin "**Tavsiye**"

temasında 12 kod altında toplandığı belirlenmiştir. **Tavsiye Teması** kapsamında katılımcı yanıtları (12 kod) değerlendirildiğinde; öğrencilerin aktif öğrenme sürecinin iyileştirilebilmesine yönelik tavsiyelerinin başında öğrenme ortamlarının fiziki koşullarının iyileştirilmesi ve uygun araç-gereç-materyallerin kullanılması gelmektedir. Bunun yanında öğrencilerin öğretmenlerinin uygun yöntem-teknikleri kullanmalarını, uygun eğitim-öğretim-ders programlarının hazırlanmasını, sınıf ortamlarının aktif öğrenmeye uygun biçimde düzenlenmesini, okul-aile işbirliğinin sağlanmasını, ev koşullarının iyileştirilmesini, okullara gerekli-yeterli bütçenin aktarılmasını, derslerin eğlenceli bir hale getirilmesini, öğretmenlerin değişime açık olmalarını, öğretmenlerin öğrenme sürecinde rehber olmalarını, öğretmenlerin aktif öğrenme farkındalıklarının arttırılmasını, öğretmenlerin öğrencilerini tanımalarını ve öğrencilerinin bireysel farklarını bilerek uygun teknikleri işe koşmalarını tavsiye ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aktif öğrenme odaklı diğer çalışmalarda elde edilen sonuçlar ile bu çalışmada ulaşılan sonuçların karşılaştırılabilmesi ve böylelikle çalışma sonuçlarının literatürdeki yerinin belirlenebilmesi amacıyla tartışma yürütülmüştür. Bu kapsamda çalışmalar yıla göre (önce yakın tarihli çalışmalar) ele alınmıştır. Çalışmalar sunulurken sonuçları hakkında kısa bilgiler sunulmuş ve ardından bu çalışmada ulaşılan sonuçlar ile diğer çalışmaların sonuçları karşılaştırılmıştır. Bu kapsamda Yep, Tan ve Fung (2023) tarafından yapılan çalışmada yükseköğretim öğrencilerinin derslere aktif öğrenme yöntemleriyle katılmalarında çekimserlik yaşadıkları, diğer öğrenciler tarafından yanlış cevap vermeleri durumunda yargılanma korkusu taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Davies, Alotaishan, vd. (2023) yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin görüşleri incelendiğinde; COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitim modeli ile yapılan derslerin aktif öğrenmelerine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Kan (2023) tarafından yapılan çalışmada sosyal bilgiler dersini alan öğrencilerin dersi sevdikleri ve aktif öğrenme uygulamaları ile anlatılan derse daha olumlu tutum içinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Korucuk ve Engin (2023) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin görüşleri incelendiğinde aktif öğrenme destekli ters yüz öğrenme uygulamalarının motivasyona, yaratıcı düşünme becerisine ve başarıya olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lugosi ve Uribe (2022) araştırmasında matematik dersini alan öğrencilerin görüşleri incelendiğinde; öğrencilerin aktif öğrenme yöntemi ile yapılan matematik dersini geçme oranlarını olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Hartikainen, Rintala, Pylväs, ve Nokelainen, (2019) çalışmasında mühendislik eğitimi alan yükseköğretim öğrencilerinin aktif öğrenme uygulamalarıyla derse katılımları başarılarını olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Jeong, González-Gómez, Gallego-Picó ve Bravo (2019) çalışmasında Atmosfer Kirliliği dersinde uzaktan eğitim programı bağlamında aktif bir öğrenme yönteminin öğrencilerin duyguları, öz-yeterlik inançları ve öğrenme çıktıları üzerindeki olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Suna (2019) çalışmasında öğrencilerin aktif öğrenmeye yönelik pozitif tutum içerisinde olduklarını, aktif öğrenmeyi eğlenceli bulduklarını ve derslerin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında aktif öğrenme ile öğrencilerin motivasyonları ve özgüvenlerinin de olumlu etkilendiğini de tespit etmiştir. Yıldırım (2019) çalışmasında katılımcıların aktif öğrenmenin öğrencilerin derse yönelik ilgilerini arttırdığını ve böylelikle öğrenmelerinde de kalıcılığı arttırdığını ifade etmiştir. Cooper, Downing ve Brownell (2018) çalışmasında ise öğrenci görüşleri incelendiğinde; aktif öğrenmenin uygulanma biçimine bağlı olarak öğrencilerin kaygısını hem arttırabileceğini hem de azaltabileceği sonucuna ulaşılmıştır. İl (2018) çalışmasında öğrencilerin aktif öğrenmeyi sevdikleri, aktif öğrenme sürecinde

eğlendikleri ve derslerin sıklıkla aktif öğrenme etkinlikleri ile yürütülmesini istedikleri sonucuna ulaşmıştır. Ünsal (2017) çalışmasında öğretmenler ile aktif öğrenmenin etkileri kapsamında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda aktif öğrenmenin derse eğlence kattığı, dikkati arttırdığı, özgüven sağladığı ve etkili iletişim ortamı oluşturduğu gibi faydalarına vurgu yapmıştır. Tekbıyık, Şeyihoğlu, Sezen-Vekli ve Birinci-Konur (2013) çalışmasında aktif öğrenmeye dayalı yaz kampının öğrencilerdeki etkilerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin yüksek motivasyonla bilim ve fene yönelik pozitif tutum sergiledikleri ile bilişsel/duyuşsal yönde olumlu kazanımlar sağladıklarını tespit etmiştir. Aytan (2011) tarafından yapılan çalışmada 6.sınıf öğrencilerine yapılan görüşme sonucunda aktif öğrenme teknikleriyle yapılan dinlenme eğitimlerinin öğrenci başarısını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonuçlarının diğer çalışma sonuçları ile kıyaslanması sonucunda; yerli ve yabancı ilgili çalışma sonuçları ile bu çalışmada elde edilen sonuçların tutarlı olduğu görülmüştür. Diğer bir ifadeyle bu çalışma sonuçları ilgili alanyazın tarafından desteklenmektedir. Nihai olarak aktif öğrenme odaklı diğer çalışmalarda elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde; bu çalışmada ulaşılan sonuçlar ile mevcut alanyazından edinilen sonuçların uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmada öğrencilerin aktif öğrenmeye yönelik görüşlerinin 3 tema, 5 alt tema ve 59 kod altında toplandığı belirlenmiştir. Tema, alt tema ve kodlar değerlendirildiğinde; öğrencilerin aktif öğrenme ile yeteri kadar karşılaşmadıkları, özellikle ilkökul ve ortaokulda aktif öğrenmenin daha az uygulandığı ve öğretmenlerin daha aktif olduğu, öğrencilerin en çok karşılaştıkları aktif öğrenme süreçlerinin uygulama faaliyetleri ile gösterip yaptırma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin aktif olarak öğrenme süreçlerine katılabilmeleri çeşitli beklentileri olduğu ve bu beklentilerin başında demokratik, eğlenceli, özgür ve uygulamaya dayalı bir öğretim ortamının yaratılması, bireysel farklılıklara önem verilmesi, okul dışı etkinliklerin eğitim programlarında yer alması gerektiği ve öğretmen-öğrenci etkileşiminin sağlanmasını geldiği anlaşılmıştır. Bunun yanında öğrencilerin aktif öğrenme bağlamında öğretmenlerinden, okullarından ve ailelerinden çeşitli beklentileri olduğu görülmüştür. Çalışmada öğrencilerin aktif öğrenme süreçlerine katılımlarının desteklenebilmesi ve bu konudaki beklentilerinin karşılanarak öğrenme süreçlerinin daha etkili hale getirilebilmesi için araştırma sonuçları doğrultusunda birtakım öneriler geliştirilmiştir:

- Okulların sahip olduğu fiziki koşullar (sınıf, spor salonu, laboratuvar, atölye vb.) aktif öğrenmeye uygun hale getirilmesi önerilebilir.
- Aktif öğrenme için gerekli olan araç-gereç-materyallerin okullar tarafından temin edilmesi önerilebilir.
- Öğretmenlerin içeriğe ve öğrenciye uygun aktif öğrenme tekniklerini (akvaryum, köşeleme, kartopu, flaş, hızlı tur, örnek olay db.) sıklıkla kullanmaları önerilebilir.
- Sınıfların aktif öğrenmeye uygun şekilde düzenlenmesi önerilebilir.
- Öğrencilerin aktif öğrenme süreçlerine katılımı konusunda okul-aile işbirliği sağlanabilir.
- Okul dışı (hayvanat bahçesi-müze-bilim merkezi vb. gezileri) ve ders dışı (spor müsabakaları, turnuvalar, kültür-sanat gösterileri vb.) etkinliklere yer verilmesi önerilebilir.

- Okul içi ve dışında aktif öğrenme süreçlerinin yürütülebilmesi için gerekli bütçe sağlanabilir.
- Öğretmenlerin aktif öğrenme konusundaki farkındalıklarının artırılabilmesi amacıyla hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimler verilmesi önerilebilir.
- İlkokul ve ortaokulda aktif öğrenme tekniklerine daha fazla yer verilmesi önerilebilir.
- Derslerde demokratik ve öğrencilerin özgür olabilecekleri öğrenme ortamlarının yaratılması önerilebilir.
- COVID-19 pandemisi ve Kahramanmaraş depremi gibi nedenlerden dolayı uygulanan uzaktan eğitimde yaşanan öğrenme kayıplarının telafi edilebilmesi için aktif öğrenme tekniklerinden yararlanılabilir.
- Öğrencilerin tanınması ve bireysel farklarının dikkate alınması önerilebilir.
- Öğrencilerin tanınması amacıyla portfolyo gibi öğrenci gelişim dosyaları hazırlanması önerilebilir.
- Öğrencilerin aktif öğrenmeye yönelik güdülenmelerine önem verilmesi önerilebilir.
- Daha geniş örneklemeler ile benzer çalışmaların yürütülmesi önerilebilir.
- Bu çalışmada nitel desenlerden yararlanılmıştır. Dolayısıyla karma desenler kullanılarak daha detaylı bulgulara ulaşılabilecek çalışmaların yapılması önerilebilir.
- Farklı eğitim kademelerinde aktif öğrenmeye yönelik öğrenci görüşlerinin belirlenebileceği çalışmalar yapılması önerilebilir.
- Öğretmenler ve/veya öğretim elemanlarının aktif öğrenmeye yönelik görüşlerinin tespit edilebilmesi amacıyla çalışmalar yapılabilir.

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	<i>Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.</i> *(Kağkas Üniversitesi Rektörlüğü, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığının 30.03.2023 Tarih , 44-33 Nolu kararı ile Etik Kurul Kararı alınmıştır.)
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Ithenticate
Etik Bildirim	itobiad@itobiad.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	<i>It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.</i> * (Kağkas University Rectorate, Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Committee Decision was taken with the decision dated 30.03.2023, numbered 44-33 of the Presidency of the Publication Ethics Committee.)
Plagiarism Checks	Yes - Ithenticate
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	itobiad@itobiad.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Kaynakça | References

Akşit, F., & Şahin, C. (2011). Coğrafya öğretiminde aktif öğrenmenin akademik başarı ve tutum üzerine etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 1-26.

Algarni, B. M. (2023). Active learning strategies in the flipped classroom approach. In *Handbook of Research on Facilitating Collaborative Learning Through Digital Content and Learning Technologies* (pp. 384-399). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-5709-2.ch019>

Ananiadou, K., & Claro, M. (2009). 21st century skills and competences for new millennium learners in OECD countries. *OECD Education Working Papers*, 41, OECD Publishing: <https://dx.doi.org/10.1787/218525261154>

Apaydın, Z., & Kandemir, M. A. (2017). The effect of active learning approach jigsaw II technique on student attitudes relating to science 4th grade science course. *Journal of Computer and Education Research*, 5(10), 317-334. <https://doi.org/10.18009/jcer.336175>

Arslan, M. (2006). Aktif öğrenme. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 92-105.

Audia, R., & Hidayat, H. (2023). Increasing activities and student learning outcomes with the project-based learning model in the thematic learning theme of our friends in class V. *Widyagogik: Jurnal Pendidikan dan Pembelajaran Sekolah Dasar*, 10(2), 335-349. <https://doi.org/10.21107/widyagogik.v10i2.18190>

Aytan, T. (2011). Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme becerisi üzerindeki etkileri. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 23-43.

Bahloul, M., & Ashoo, I. A. Z. (2023). The effect of active learning according to Thelin model in learning some soccer skills for preparatory school students. *Resmilitaris*, 13(2), 1059-1071.

Bailey, R., Ries, F., Heck, S., & Scheuer, C. (2023). Active learning: A review of european studies of active lessons. *Sustainability*, 15(4-3413), 1-10. <https://doi.org/10.3390/su15043413>

Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>

Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.

Baydar, M. L., Gül, H., & Akçıl, A. (2007). *Bilimsel araştırmanın temel ilkeleri*. Süleyman Demirel Üniversitesi Basımevi.

Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, 2, 8-14. <https://doi.org/10.1016/j.npls.2016.01.001>

Berry, W. (2008). Surviving lecture: a pedagogical alternative. *College Teaching*, 56(3), 149-154. <https://www.jstor.org/stable/20695199>

Bisz, J., & Mondelli, V. L. (2023). *The educator's guide to designing games and creative active-learning exercises: The allure of play*. New York: Teachers College Press.

Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. 1991 ASHE-ERIC higher education reports. ERIC Clearinghouse on Higher Education, The George Washington University, One Dupont Circle, Suite 630, Washington, DC 20036-1183.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Camacho, D. J., & Legare, J. M. (2015). Opportunities to create active learning techniques in the classroom. *Journal of Instructional Research*, 4, 38-45.

Capone, R. (2022). Blended learning and student-centered active learning environment: a case study with STEM undergraduate students. *Canadian Journal of Science, Mathematics and Technology Education*, 22(1), 210-236. <https://doi.org/10.1007/s42330-022-00195-5>

Carr, R., Palmer, S., & Hagel, P. (2015). Active learning: The importance of developing a comprehensive measure. *Active Learning in Higher Education*, 16(3), 173-186. <https://doi.org/10.1177/1469787415589529>

Chiu, P. H. P., Im, S. W. T., & Shek, C. H. (2022). Disciplinary variations in student perceptions of active learning classrooms. *International Journal of Educational Research Open*, 3, 100-131. <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2022.100131>

Chrysafiadi, K., Virvou, M., & Tsihrintzis, G. A. (2023). A Fuzzy-based evaluation of e-learning acceptance and effectiveness by computer science students in Greece in the period of COVID-19. *Electronics*, 12(2), 428. <https://doi.org/10.3390/electronics12020428>

Cole, A. W., Lennon, L., & Weber, N. L. (2021). Student perceptions of online active learning practices and online learning climate predict online course engagement. *Interactive Learning Environments*, 29(5), 866-880. <https://doi.org/10.1080/10494820.2019.1619593>

Cooper, K. M., Downing, V. R., & Brownell, S. E. (2018). The influence of active learning practices on student anxiety in large-enrollment college science classrooms. *International Journal of STEM Education*, 5(1), 1-18. <https://doi.org/10.1186/s40594-018-0123-6>

Davis, B., & Summers, M. (2014). Applying Dale's Cone of Experience to increase learning and retention: A study of student learning in a foundational leadership course. *Qscience proceedings*, 2015(4), 1-7. <https://doi.org/10.5339/qproc.2015.elc2014.6>

Davies, P. M., Alotaishan, R. M. T., Alabdulwahed, H. K. A., Khan, A. M. F., Ateya, R. M., Alkhamis, T. S., & Alodhib, A. A. A. (2023). Perspectives on cyberlearning: A case study by students, about students. *Education and Information Technologies*, 1-15. <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11564-w>

Detlor, B., Booker, L., Serenko, A., & Julien, H. (2012). Student perceptions of information literacy instruction: The importance of active learning. *Education for information*, 29(2), 147-161.

Drake, J. R. (2012). A Critical analysis of active learning and an alternative pedagogical framework for introductory information systems courses. *Journal of Information Technology Education: Innovations in Practice*, 11(1), 39-52.

Engin, A. O., & Korucuk, M. (2021). Öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(2), 1081-1119. <https://doi.org/10.17152/gefad.875581>

Felder, R. M., & Brent, R. (2009). Active learning: An introduction. *ASQ Higher Education Brief*, 2(4), 1-5.

Galo, E. (2017). Lise düzeyinde aktif öğrenme yaklaşımı ile işlenen matematik dersinin alternatif ölçme teknikleriyle değerlendirilmesi. (Yayınlanmış doktora tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. *Handbook of qualitative research*, 2(105), 163-194.

Haack, K. (2008). UN studies and the curriculum as active learning tool. *International Studies Perspectives*, 9(4), 395-410. <https://doi.org/10.1111/j.1528-3585.2008.00344.x>

Hartikainen, S., Rintala, H., Pylväs, L., & Nokelainen, P. (2019). The concept of active learning and the measurement of learning outcomes: A review of research in engineering higher education. *Education Sciences*, 9(4), 276. <https://doi.org/10.3390/educsci9040276>

Hsu, W. N., & Lin, H. T. (2015, February). Active learning by learning. In *Proceedings of the AAAI Conference on Artificial Intelligence*, 29(1), 2659-2665. <https://doi.org/10.1609/aaai.v29i1.9597>

Jeong, J. S., González-Gómez, D., Gallego-Picó, A., & Bravo, J. C. (2019). Effects of active learning methodologies on the students' emotions, self-efficacy beliefs and learning outcomes in a science distance learning course. *JOTSE: Journal of Technology and Science Education*, 9(2), 217-227. <http://dx.doi.org/10.3926/jotse.530>

İl, İ. (2018). Aktif öğrenme yönteminin 5. sınıf öğrencilerinin sözlü iletişim becerilerine (konuşma dinleme) etkisi ve öğrencilerin aktif öğrenme uygulamalarına ilişkin görüşleri. (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Kalem, S., & Fer, S. (2003). Aktif öğrenme modeliyle oluşturulan öğrenme ortamının öğrenme, öğretme ve iletişim sürecine etkisi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 3(2), 434-461.

Kan, Ç. (2023). Öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının nedenleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 461-474. <https://doi.org/10.24315/tred.1054647>

Karayaman, S. (2022). Organizational gangs-a qualitative study on educational organizations. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 1045-1065. <https://10.15869/itobiad.1057414>.

Kardaş, M. N., & Uca, N. (2016). Aktif öğrenme yönteminin kullanıldığı çalışmaların öğrenci başarısı, tutumu ve görüşleri açısından incelenmesi: Bir meta-analiz çalışması. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(7), 118-130.

Korucuk, M., & Engin, A. O. (2023). Ters-yüz öğrenmenin öğrencilerin yaratıcı düşünme eğilimlerine, iletişim becerilerine, güdülenmelerine ve başarılarına etkisi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 534-558. <https://doi.org/10.24315/tred.1064907>

Kaya, B., & Ersoy, F. (2011). Geleneksel sınıflarda sosyal bilgiler dersinde zaman içinde bilim ünitesinde aktif öğrenme yönteminin öğrenci başarısı ve tutumu üzerine etkisi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 1(2), 92-103.

Kvale, S. (1994). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. Sage Publications, Inc.

Lazzari, E. (2023). Flipped learning and affect in mathematics: Results of an initial narrative analysis. *European Journal of Science and Mathematics Education*, 11(1), 77-88. <https://doi.org/10.30935/scimath/12435>

Lugosi, E., & Uribe, G. (2022). Active learning strategies with positive effects on students' achievements in undergraduate mathematics education. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 53(2), 403-424. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2020.1773555>

Malhotra, N. K. (2004). *Marketing research an applied orientation*. (4. Edition). Pearson Prentice Hall.

Mızıkacı, F. (2006). A systems approach to program evaluation model for quality in higher education. *Quality Assurance in Education*, 14(1), 37-53.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd Edition). SAGE Publications.

Niemi, H. (2002). Active learning-a cultural change needed in teacher education and schools. *Teaching and teacher education*, 18(7), 763-780. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(02\)00042-2](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(02)00042-2)

Odabaşı, F. (1997). Eğitimde sistem yaklaşımı ve eğitim teknolojisi. *Eğitim ve Bilim*, 21(106), 23-34.

Öktem, Ü. (2005). Fenomenoloji ve Edmund Husserl'de apaçıklık (Evidenz) problemi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*. 45(1), 27-55. <https://doi.org/10.1501/Dtcfder0000001150>

Pfeifer, M. A., Cordero, J. J., & Stanton, J. D. (2023). What i wish my instructor knew: How active learning influences the classroom experiences and self-advocacy of stem majors with adhd and specific learning disabilities. *CBE—Life Sciences Education*, 22(1), ar2. <https://doi.org/10.1187/cbe.21-12-0329>

Pritchard, A. (2015). *Ways of learning learning theories and learning styles in the class-room* (Third Edition). Routledge Taylor and Francis Group.

Respati, T. K., Hatip, M., & Devanti, Y. M. (2023). Students'attitude toward active learning. *International Social Sciences and Humanities*, 2(1), 158-161. <https://doi.org/10.32528/isssh.v2i1.159>

Rose, P., Beeby, J. & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing*. 21(6), 1123-1129. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>

Saygın, D., & Güneş, D. Z. (2023). İlkokul bahçelerinin, doğal öğeler ve çocukların fiziksel gelişimi açısından incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 120-149. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1161457>

Schunk, H. D. (2014). *Öğrenme teorileri eğitimsel bir bakışla*. (Çev. M. Y. Demir). (Çev. Ed. M. Şahin). Nobel Akademik Yayıncılık.

Siyuan, Y. (2023). Online active learning activities to enhance english writing skills for non-native speakers in vocational college. *International Journal of Educational Communications and Technology*, 3(1), 42-53.

Sökmen, N. (2000). Ön lisans öğrencilerinin kimya dersinde uygulanan aktif eğitim yöntemleri. *Eğitim ve Bilim*, 25(117), 29-33.

Suna, Y. (2019). Aktif öğrenme yaklaşımının 7. sınıf matematik dersi rasyonel sayılar konusunun öğretimine etkisinin akademik başarı, tutum ve kalıcılık düzeyleri bağlamında incelenmesi. (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Süral, S. (2015). Öğretmen adaylarının aktif öğrenmeye yönelik algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(03), 31-49.

Tekbıyık, A., Şehiyoğlu, A., Sezen-Vekli, G., & Birinci-Konur, K. (2013). Aktif öğrenmeye dayalı bir yaz bilim kampının öğrenciler üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1), 1383-1406. http://dx.doi.org/10.9761/JASSS_545

Tekindal, M. & Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufukun Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153-182.

The Organisation for Economic Cooperation and Development "OECD", (2018). The future of education and skills: Education 2030. Erişim Adresi: <https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20>. Erişim Tarihi: 16.03.2023.

Thornton, S. J. (2005). Teaching social studies that matters: Curriculum for active learning. Teachers College Press.

Ün-Açıkgöz, K. (2014). *Aktif öğrenme*. (13. Baskı). Biliş Yayınları.

Ünsal, S. (2017). Felsefe dersinde aktif öğrenme tekniklerinin kullanımı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 1013-1040. <https://doi.org/10.17152/gefad.337847>

Wakes, S. J., & Dunn, L. A. (2023). I do, I understand: Engaging distance and campus students in sustainability through active learning. *Research in Learning Technology*, 31. <https://doi.org/10.25304/rlt.v31.2823>

Yep, B. L., Tan, T. K., & Fung, F. M. (2023). How partial anonymity may reduce students' anxiety during remote active learning-A case study using clubhouse. *Journal of Chemical Education*, 100(2), 459-468. <https://doi.org/10.1021/acs.jchemed.2c00051>

Yıldırım, M. (2019). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin aktif öğrenme yöntemlerini kullanma durumları. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 183-204. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbyy/issue/51418/657408>